

Kortlægning af PPR-ledernes oplevelse af de kommunale indsatser

Bente Bjørnholt og Annemette Thøstesen

*Kortlægning af PPR-ledernes oplevelse af de kommunale
indsatser*

© VIVE og forfatterne, 2021

e-ISBN: 978-87-7119-986-4

Forsidefoto: Ole Bo Jensen/VIVE

Projekt: 302161

Finansiering: Psykiatrifonden

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD

Forord

Flere børn og unge oplever psykisk mistrivsel. Kommunerne, herunder PPR, spiller en central rolle i forhold til at hjælpe disse børn og unge for at minimere risikoen for, at børn og unge får helbredsproblemer og psykiske lidelser i voksenlivet, og for at understøtte fremtidig beskæftigelse og uddannelse.

Denne undersøgelse er finansieret af Psykiatrifonden og har fokus på at afdække PPR-ledernes vurdering af de kommunale tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel samt afdække PPR's rolle.

Notatet er udarbejdet af Seniorforsker Bente Bjørnholt og studentermedhjælper Annette Thøstesen. Forsknings- og analysechef Mickael Bech har kvalitetssikret notatet.

VIVE vil gerne takke alle de PPR-ledere, som har deltaget i undersøgelsen, samt Psykiatrifonden for et godt og tæt samarbejde.

Mickael Bech

Forsknings- og analysechef for VIVE Sundhed
2021

Indhold

Sammenfatning	5
1 Indledning.....	7
1.1 Design og metode.....	7
1.2 Notatets opbygning	9
2 Kommunale tilbud.....	10
2.1 Generelt	10
2.2 Udbuddet af kommunale indsatser	12
2.3 Evidens og dokumentation.....	13
2.4 Ressource- og personalemæssige udfordringer	15
3 PPR i kommunerne	19
3.1 PPR's rolle i kommunerne	19
3.2 PPR's samarbejde med andre aktører om børn og unge i psykisk mistrivsel.....	20
Litteratur	22

Sammenfatning

En tidlig og effektiv indsats rettet mod børn og unge i mistrivsel er vigtig for at reducere risikoen for, at de møder udfordringer i voksenlivet (Duet et al. 2014; Ottosen et al. 2018). Her spiller kommunerne og Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (herefter PPR) en betydelig rolle.

Psykiatrifonden ønsker en kortlægning af den kommunale indsats over for børn og unge i psykisk mistrivsel. Denne spørgeskemaundersøgelse blandt kommunale PPR-ledere kortlægger, hvorvidt PPR-lederne oplever de kommunale tilbud som tilstrækkelige i forhold til at håndtere de udfordringer, som børn og unge i mistrivsel har, samt hvilken rolle PPR spiller i kommunerne.

Konkret vil undersøgelsen besvare følgende to spørgsmål:

Undersøgelsesspørgsmål

- 1) I hvilken grad oplever PPR-lederne, at de kommunale tilbud matcher de udfordringer, som findes blandt børn og unge i mistrivsel?
- 2) Hvilken rolle spiller PPR i kommunerne?

Der er tale om en mindre og beskrivende kortlægning, der giver et overordnet og bredt perspektiv på PPR-ledernes oplevelse af de kommunale indsatser over for børn og unge i mistrivsel.

Hovedkonklusioner

Hovedparten af PPR-lederne i undersøgelsen oplever, at der er sket en stigning i antallet af børn og unge i psykisk mistrivsel i deres kommune inden for de sidste fem år.

De vurderer kun i nogen grad, at kommunen lykkes med at hjælpe alle børn og unge i psykisk mistrivsel, som har behov, og kommunens tilbud opleves kun i nogen grad at matche de problematikker, som børn og unge i mistrivsel har.

De kommunale tilbud er ifølge PPR-lederne udfordret af, at kommunens tilbudsvifte til børn og unge i psykisk mistrivsel er for begrænset, at ventetiden er for lang, og at de mangler ressourcer. Omvendt oplever PPR-lederne i vid udstrækning, at de kommunale tilbud er evidensbaserede, mens lidt over halvdelen er enige i, at PPR ikke indsamler dokumentation for effekten af kommunens tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel.

Der er en relativt stor forskel i de udfordringer, som PPR-lederne oplever med henholdsvis at rekruttere og fastholde psykologer til PPR. De PPR-ledere, der vurderer, at de har vanskeligt ved at rekruttere fagligt kompetente PPR-psykologer, oplever også at have vanskeligt ved at fastholde PPR-psykologer. Det tyder på, at nogen kommuner oplever udfordringer med både med rekruttering og fastholdelse af psykologer til PPR, mens andre kommuner ikke oplever udfordringer.

Ifølge PPR-lederne har PPR i højere grad en rådgivende end en udredende rolle i kommunerne, og de oplever sjældent at have en behandlende rolle. Hovedparten af PPR-lederne er enige om, at det ville hjælpe børn og unge i psykisk mistrivsel, hvis PPR havde en mere aktiv rolle i behandlingen. PPR-lederne vurderer, at de har et bedre samarbejde med grundskolerne og tværgående i kommunen i forhold til børn og unge i psykisk mistrivsel, end de har med ungdomsuddannelser samt børne- og ungdomspsykiatrien.

1 Indledning

Der er en stigning i psykisk mistrivsel blandt børn og unge (Børne- og Socialministeriet 2017; Ottosen et al. 2018), og en ikke ubetydelig andel unge udviser tegn på psykisk mistrivsel (Due et al. 2014; Ottosen & Montgomery 2016). Flere børn og unge skader sig selv (Børns vilkår & Trygfonden 2021), tager smertestillende medicin og har psykiske symptomer på bl.a. ensomhed og mindre livstilfredshed (Jeppesen et al. 2020). Psykisk mistrivsel tidligt i livet øger risikoen for, at børn og unge får helbredsproblemer eller psykiske lidelser som voksne, og for at de er på overførselsindkomst og ikke har en uddannelse (Duet et al. 2014; Ottosen et al. 2018).

En tidlig og effektiv indsats over for børn og unge i mistrivsel er derfor vigtig for at reducere risikoen for, at de møder udfordringer i voksenlivet. Kommunerne og særligt Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (herefter PPR) spiller i den henseende en vigtig rolle¹. Psykiatrifonden ønsker en undersøgelse af de kommunale indsatser, som børn og unge i mistrivsel modtager.

VIVE gennemfører i forlængelse heraf en spørgeskemaundersøgelser blandt kommunale PPR-ledere.

Undersøgelsen giver blandt andet svar på, hvorvidt PPR-lederne oplever de kommunale tilbud som tilstrækkelige i forhold til at håndtere de udfordringer, som børn og unge i mistrivsel har, samt hvilken rolle PPR spiller i kommunerne.

Konkret vil undersøgelsen besvare følgende to spørgsmål

Undersøgelsesspørgsmål

- 1) I hvilken grad oplever PPR-lederne, at de kommunale tilbud matcher de udfordringer, som findes blandt børn og unge i mistrivsel?
- 2) Hvilken rolle spiller PPR i kommunerne?

Der er tale om en mindre og beskrivende kortlægning, der giver et overordnet og bredt perspektiv på de kommunale indsatser over for børn og unge i mistrivsel.

1.1 Design og metode

Notatet bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt PPR-ledere i danske kommuner. De kommunale PPR-enheder har ofte et vist overblik over de kommunale indsatser over for børn og unge i mistrivsel, og PPR-lederne kan derfor bidrage til at tegne et overordnet billede af de kommunale tilbud. I en undersøgelse fra 2019 er 77 % af PPR-lederne da også enige eller meget enige i, at de har et fuldt overblik over kommunens indsatser

¹ PPR løser lovbundne opgaver, fx rådgivning ved afgørelser om specialundervisning og om tilrettelæggelse af undervisningen, og lærere og pædagoger ved kommunens skoler og dagtilbud samt forældre kan henvende sig for at få råd og vejledning vedrørende børn og unge fra 0-17 år.

målrettet børn og unge i psykisk mistrivsel, mens kun 8 % angiver, at de mangler et samlet overblik (Deloitte, Absolon & UCN 2020). På trods heraf må det imidlertid forventes, at PPR-ledere ikke kender alle tilbud, der er mere specifikke.

Indsamling af kontaktoplysninger til PPR-ledere er sket gennem telefonisk kontakt til kommunerne. Spørgeskemaet er udsendt til PPR-ledere i de 93 kommuner, der har én eller flere PPR-ledere ansat. Tekstboksen nedenfor beskriver nærmere, hvilke 93 kommuner, der indgår i undersøgelsen.

Identifikation af kommunale PPR-ledere

Fem kommuner (Fanø, Ærø, Læsø, Vallensbæk og Tårnby) har ikke egne PPR-enheder, og PPR varetages her af samarbejdskommuner. De fem kommuners perspektiver er derfor ikke repræsenteret i undersøgelsen, medmindre samarbejdskommunerne (hhv. Esbjerg, Svendborg, Frederikshavn, Ishøj og Dragør) har inddraget dem i deres besvarelser.

Fire kommuner (Ballerup, Esbjerg, København og Rødovre) har modtaget mere end et spørgeskema, idet deres PPR er opdelt i flere enheder med hver sin leder. For de kommuner har vi udregnet et gennemsnit af besvarelserne, så der ikke er kommuner,

I alt er 70-72 kommuner repræsenteret i undersøgelsen, idet en eller flere ledere har besvaret hele eller dele af spørgeskemaet. Det giver en samlet svarprocent på mellem 75,3 og 77,7 % Det er en relativt høj svarprocent sammenlignet med tidligere undersøgelser blandt PPR-ledere (se fx Deloitte, Absolon & UCN 2020; Epinion 2016).

Spørgeskemaet indeholder en række brede spørgsmål til beskrivelse af de kommunale indsatser. Det har været hensigten både at gøre spørgeskemaet så kort som muligt og sikre tilstrækkeligt med spørgsmål til at give et overordnet indblik i de kommunale indsatser.

Vi gennemfører i overvejende grad deskriptive analyser af PPR-ledernes besvarelser i spørgeskemaundersøgelsen og i enkelte tilfælde bivariate statistiske analyser. Det vil sige, at vi undersøger sammenhængen mellem PPR-ledernes besvarelser af to spørgsmål. Den statistiske analyse undersøger sammenhænge (association), men vi forsøger ikke at tilnærme os kausale sammenhæng. Analyserne kan således give et fingerpeg om sammenhæng og områder, der kan være genstand for øget interesse. Når de afrapporterede koefficienter er statistisk signifikante, betyder det blot, at der med stor sandsynlighed eksisterer en sammenhæng mellem dem.

1.2 Notatets opbygning

Notatet er struktureret i to afsnit, der hver besvarer af de to undersøgelsesspørgsmål. Det betyder konkret, at kapitel 2 giver et overblik over PPR-ledernes oplevelse af udviklingen i antallet af børn og unge i mistrivsel samt deres vurdering af, om de kommunale tilbud matcher udviklingen. Kapitel 3 sætter fokus på PPR, herunder PPR's opgaver og samarbejde med andre aktører, der arbejder med børn og unge i psykisk mistrivsel.

2 Kommunale tilbud

Dette kapitel besvarer undersøgelsesspørgsmål 1 og sætter fokus på, i hvilken grad PPR-ledere oplever, at de kommunale tilbud matcher de udfordringer, som findes blandt børn og unge i mistrivsel.

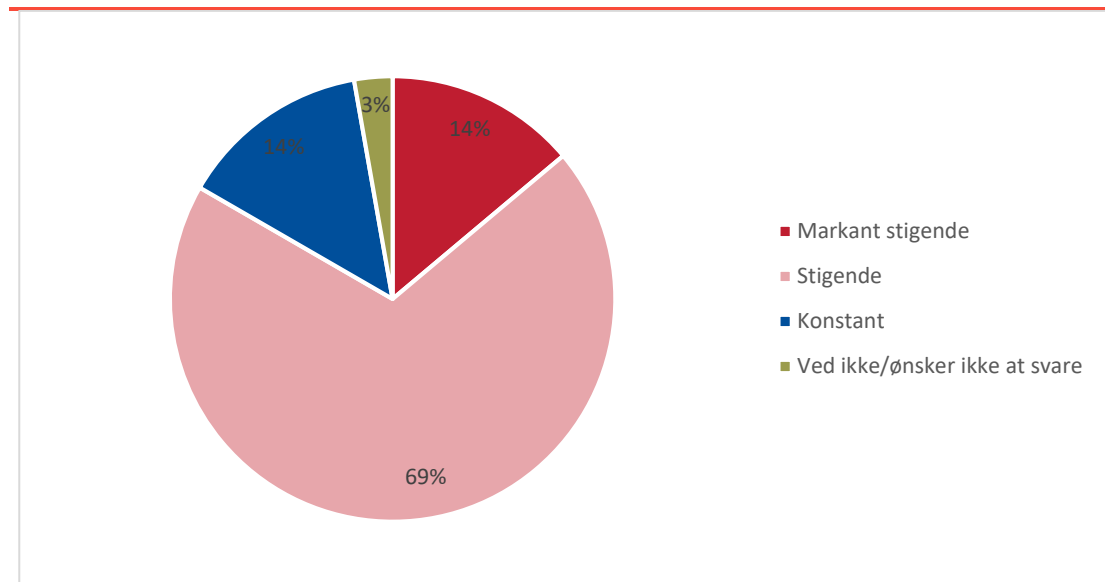
Indledningsvis sætter kapitlet fokus på oplevelsen af udviklingen i antallet af børn og unge i mistrivsel, og om kommunerne lykkes med at hjælpe dem, der har behov. Herefter dykker kapitlet ned i nogle af de udfordringer, som kommunerne kan have i forhold til at lykkes med tidlige og effektive indsatser i forhold til børn og unge i psykisk mistrivsel.

2.1 Generelt

Tidligere undersøgelser peger på, at der er sket en stigning i antallet af børn og unge med psykisk mistrivsel (Børne- og Socialministeriet 2017; Ottosen et al. 2018). Dette billede understøttes i denne undersøgelse.

Det fremgår således af Figur 2.1, at hovedparten af PPR-lederne oplever, at der er sket en markant stigning (14 %) eller en stigning (69 %) i antallet af børn og unge i psykisk mistrivsel i deres kommune inden for de sidste 5 år. Blot 14 % angiver, at udviklingen er konstant, og ingen svarer, at udviklingen er hverken faldende eller markant faldende.

Figur 2.1 Oplevelse af udviklingen i antallet af børn og unge i psykisk mistrivsel

Anm.: Spørgsmål: "Hvordan vil du vurdere udviklingen i antallet af børn og unge i psykisk mistrivsel i din kommune over de seneste 5 år?".

Note: n = 72.

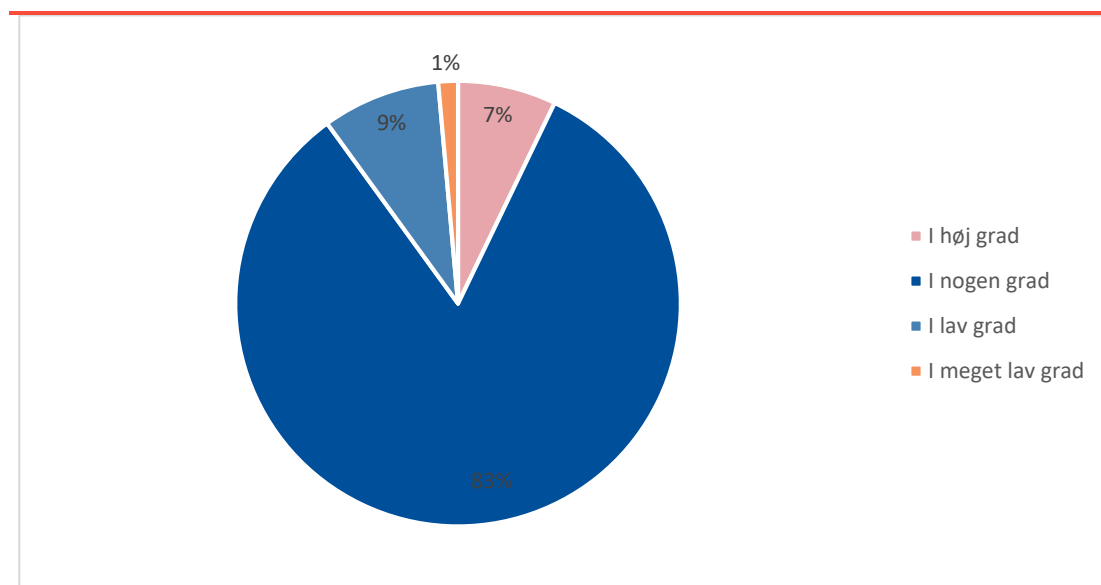
Kilde: VIVEs spørgeskema til PPR-ledere.

Resultatet svarer i vid udstrækning til resultaterne af en undersøgelse fra 2019, hvor 97 % af PPR-ledere angiver, at udviklingen i antallet af børn og unge i psykisk mistrivsel er stigende eller markant stigende, mens ingen PPR-ledere oplever antallet som faldende (Deloitte, Absolon & UCN 2020).

Undersøgelsen her giver ikke svar på, hvad der konkret forstås ved psykisk mistrivsel (for en oversigt se evt. Ottosen, Berger & Lindeberg 2018), og vi har derfor ikke mulighed for at undersøge eventuelle ændringer i karakteren af de udfordringer, som PPR-lederne oplever, at børn og unge har. I undersøgelsen fra 2019 angiver flere PPR-ledere imidlertid, at børn og unges psykiske mistrivsel er ændret mod i større grad at omhandle problematikker relateret til angst, skolevægning og autisme, mens ADHD opleves i mindre grad end tidligere (Deloitte, Absolon & UCN 2020).

Én ting er oplevelsen af, at flere børn og unge er i psykisk mistrivsel, en anden er, hvorvidt PPR-lederne oplever, at kommunerne lykkes med at hjælpe dem. PPR-ledernes svar i spørgeskemaet tyder på visse udfordringer i den henseende. Figur 2.2 viser således, at langt hovedparten af PPR-lederne (83 %) vurderer, at kommuner kun *i nogen grad* lykkes med at hjælpe alle børn og unge i psykisk mistrivsel, som har behov for det. Desuden angiver en tiendedel af PPR-lederne, at kommunen i lav grad (9 %) eller i meget lav grad (1 %) formår at hjælpe alle børn og unge i psykisk mistrivsel, som har behov for det, mens 7 % angiver, at kommunen i høj grad lykkes med opgaven. Ingen svarer, at det i høj grad er tilfældet.

Figur 2.2 Oplevelse af, om kommunen lykkes med at hjælpe børn og unge i psykisk mistrivsel, der har behov for det

Anm.: Spørgsmål: "I hvilken grad vurderer du alt i alt, at I som kommune lykkes med at hjælpe alle de børn og unge i psykisk mistrivsel, som har behov for det?"

Note: n = 70.

Kilde: VIVEs spørgeskema til PPR-ledere.

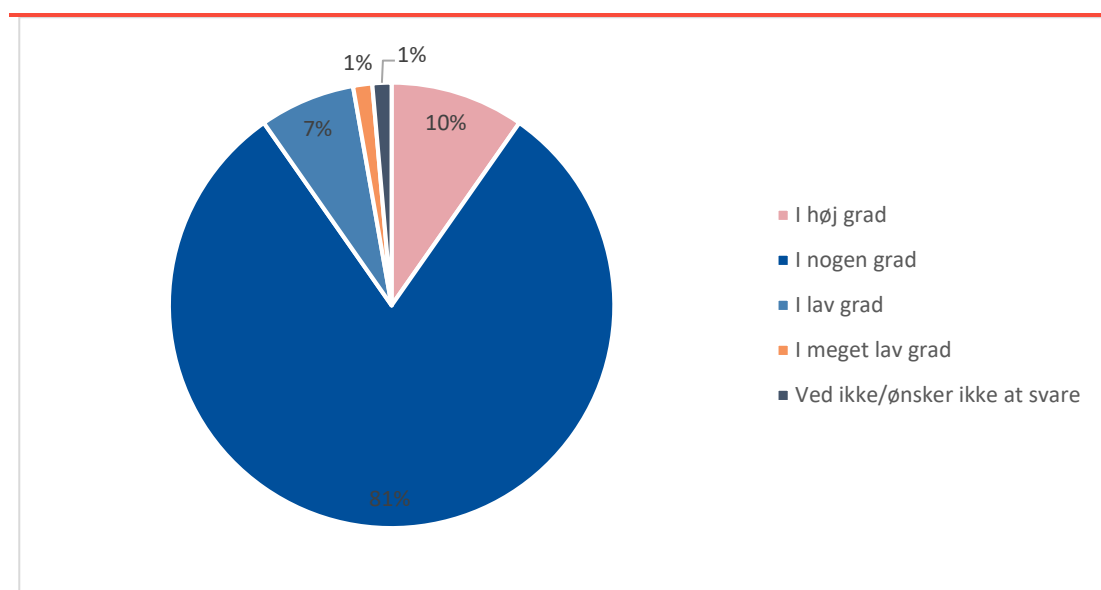
Nedenfor dykker vi ned i nogle af de mulige udfordringer, kommunerne kan have i forhold til at lykkes med at hjælpe alle de børn og unge i psykisk mistrivsel, som har behov for det. Vi ser her nærmere på PPR-ledernes vurderinger af udbuddet af kommunale indsatser, evidens og dokumentation samt de ressourcer, som kommunerne har til rådighed.

2.2 Udbuddet af kommunale indsatser

Hvis børn og unges psykiske mistrivsel har ændret karakter over tid, er det sandsynligt, at de kommunale indsatser i mindre grad matcher børn og unges (nye) udfordringer. PPR-ledernes svar tyder på, at dette i nogen grad er tilfældet.

Figur 2.3 viser, at 81 % af PPR-lederne oplever, at kommunens tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel i nogen grad matcher deres udfordringer. Blot 10 % angiver, at kommunens tilbud i høj grad matcher børn og unges udfordringer, mens ingen svarer, at tilbuddene i meget høj grad matcher udfordringerne. 7 % vurderer, at tilbuddene ikke matcher børn og unges udfordringer.

Figur 2.3 Oplevelse af, om kommunens tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel matcher deres udfordringer

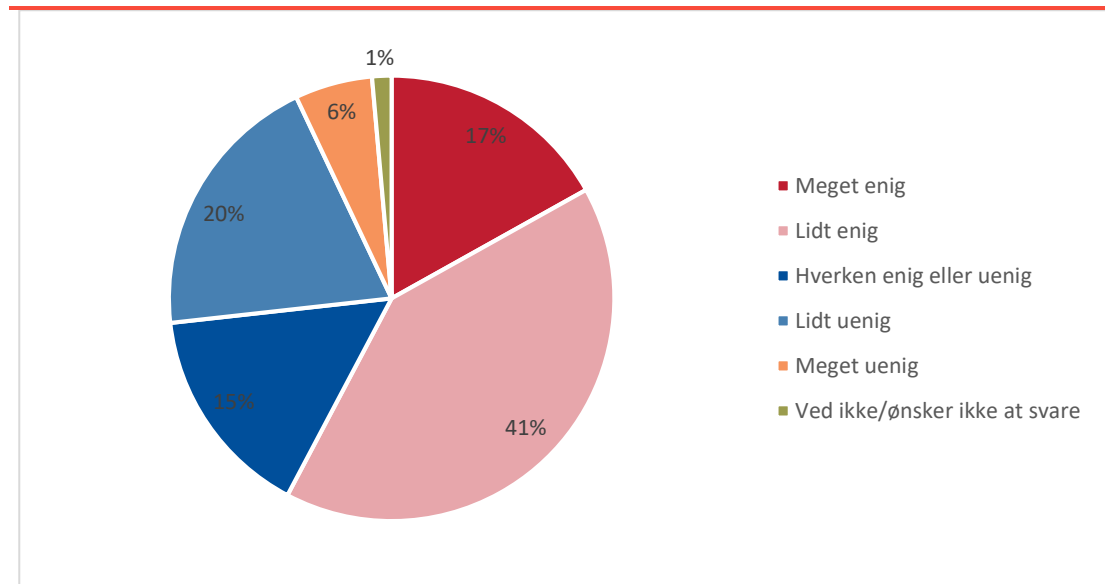
Anm.: Spørgsmål: "I hvilken grad oplever du, at din kommunes tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel matcher deres udfordringer?"

Note: n = 72.

Kilde: VIVEs spørgeskema til PPR-ledere.

PPR-ledernes svar i Figur 2.4 tyder på, at det til en vis grad kan hænge sammen med, at kommunernes tilbudsvifte til børn og unge i psykisk mistrivsel er for begrænset. Det fremgår, at hovedparten af PPR-lederne er meget (17 %) eller lidt enige (41 %) i, at kommunernes tilbudsvifte til børn og unge i psykisk mistrivsel er for begrænset. 20 % af PPR-lederne er imidlertid lidt uenige i, at det er tilfældet, mens 6 % er meget uenige. Desuden er 15 % af PPR-lederne i undersøgelsen hverken enige eller uenige i, at tilbudsviften er for begrænset.

Figur 2.4 Oplevelse af, om kommunens tilbudsvifte til børn og unge i psykisk mistrivsel er for begrænset

Anm.: Spørgsmål: "Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn om din kommunes tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel? - Vores tilbudsvifte er for begrænset".

Note: n = 71.

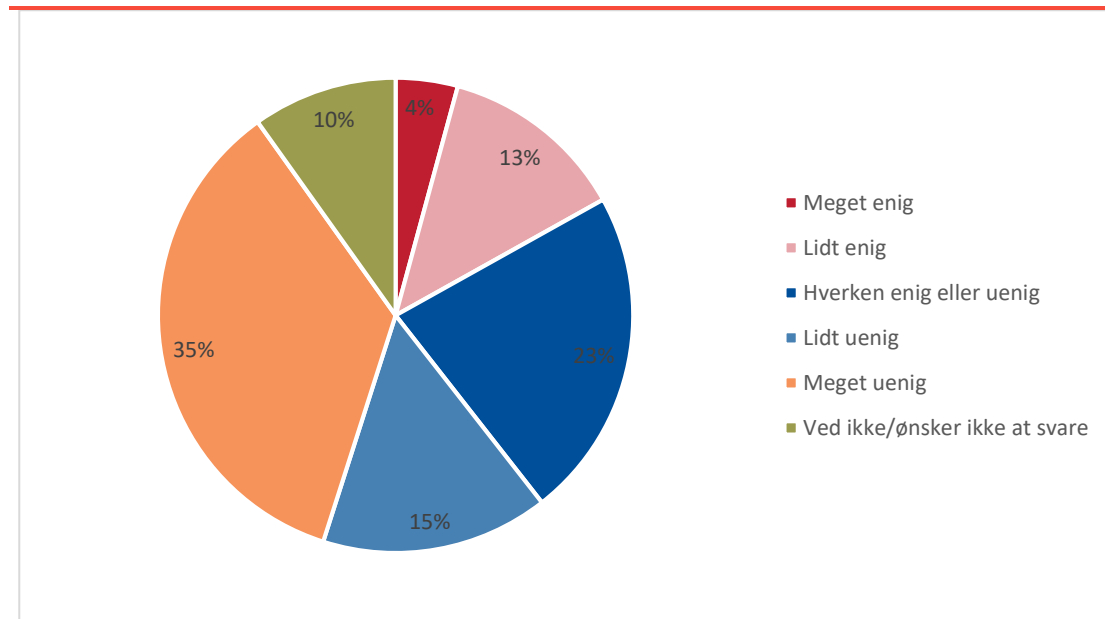
Kilde: VIVEs spørgeskema til PPR-ledere.

2.3 Evidens og dokumentation

Evidens og dokumentation af indsatser fremhæves som vigtig for PPR's arbejde (Børne- & Undervisningsministeriet 2020). Evidens og dokumentation kan da også potentielt medvirke til, at kommunerne lykkes med at hjælpe børn og unge i mistrivsel, da det kan give en større generel viden om, hvad der virker, og det bruges til opfølgning på betydningen for det enkelte barn og den enkelte unge.

Undersøgelsen tyder på, at PPR-lederne i vid udstrækning oplever de kommunale indsatser som evidensbaserede. Det fremgår således af Figur 2.5, at halvdelen af PPR-lederne er lidt (15 %) eller meget (35 %) uenige i, at for mange af kommunens tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel ikke bygger på evidens. Der er imidlertid 23 % af PPR-lederne, der hverken er enige eller uenige i, at tilbuddene ikke bygger på evidens, og hhv. 4 og 13 % er meget eller lidt enige i, at det er tilfældet.

Figur 2.5 Oplevelse af, om mange af kommunens tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel ikke bygger på evidens

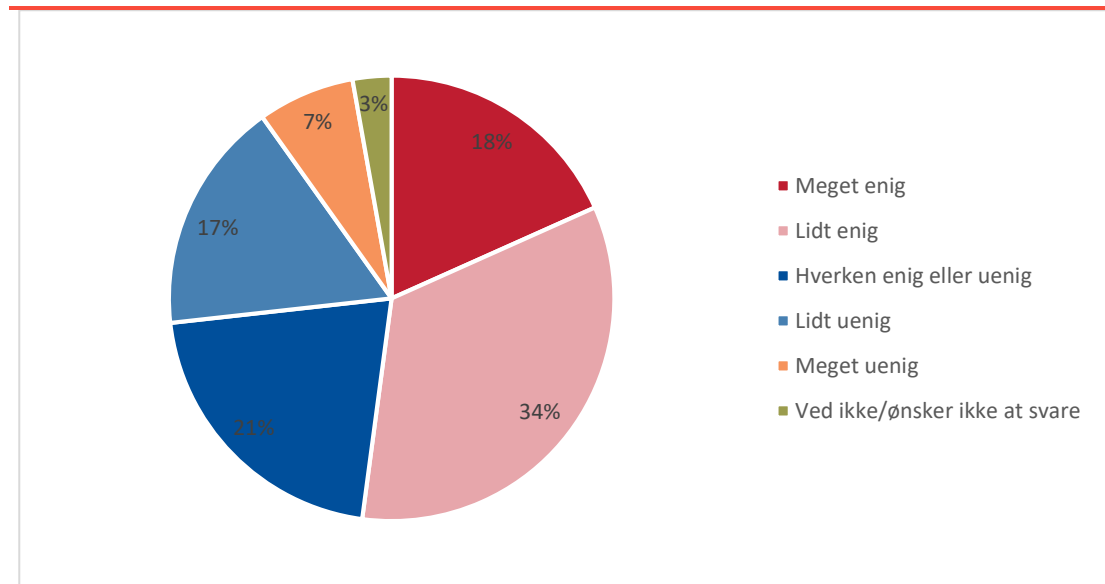
Anm.: Spørgsmål: "Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn om din kommunes tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel? – For mange af vores tilbud bygger ikke på evidens (dvs. der ikke er systematisk viden om tilbudets virkninger for målgruppen)"

Note: n = 71.

Kilde: VIVEs spørgeskema til PPR-ledere.

Tidligere undersøgelser peger på stor variation i kommunernes dokumentationspraksis (Deloitte, Absolon & UCN 2020). Dette billede understøttes delvist i denne undersøgelse. Figur 2.6 viser således, at lidt over halvdelen af PPR-lederne er meget (18 %) eller lidt enige (34 %) i, at PPR ikke indsamler dokumentation for effekten af kommunens tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel. 21 % af de adspurgte PPR-ledere er hverken enige eller uenige i, at det er tilfældet, mens en mindre andel er lidt (17 %) eller meget (7 %) uenige i, at PPR ikke indsamler dokumentation for effekten af tilbuddene til børn og unge i psykisk mistrivsel.

Figur 2.6 Oplevelse af, om PPR ikke indsamler dokumentation for effekten af tilbudene

Anm.: Spørgsmål: "Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn om din kommunes tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel? – Vi indsamler ikke dokumentation for effekten af tilbuddene".

Note: n = 71.

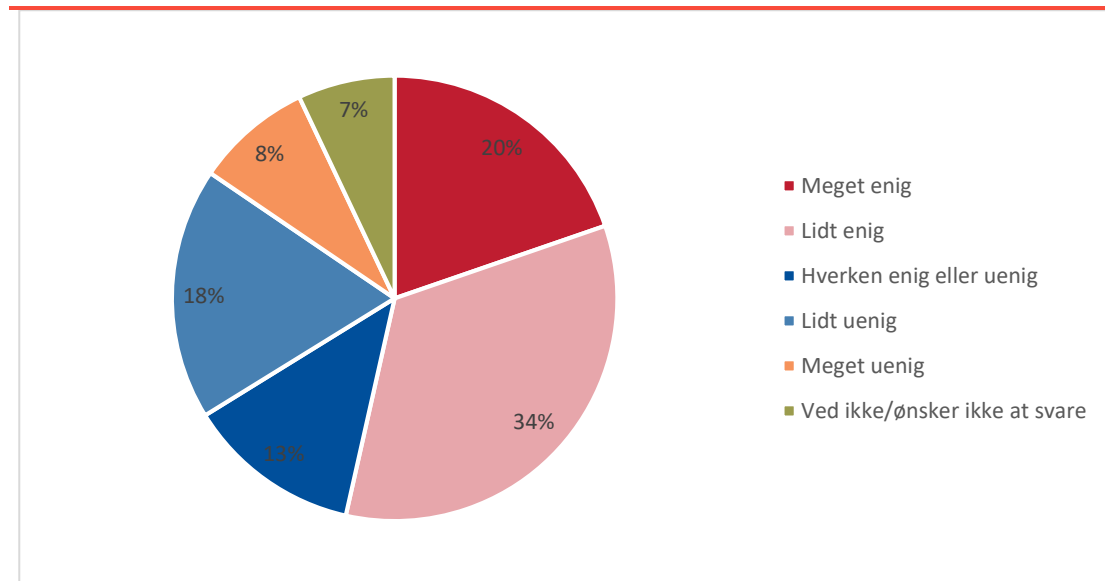
Kilde: VIVEs spørgeskema til PPR-ledere.

2.4 Ressource- og personalemæssige udfordringer

I en tidligere undersøgelse vurderer skoler, daginstitutioner og forældre, at ventetid er en vigtig parameter i vurdering af PPR's praksis, fordi ventetid kan udskyde en indsats, der opleves som nødvendig (Deloitte, Absolon & UCN 2020).

Undersøgelsen tyder på, at PPR-lederne oplever, at ventetiden er for lang. Ifølge Figur 2.7 er lidt over halvdelen af de adspurgte PPR-ledere i undersøgelsen således meget (20 %) eller lidt (34 %) enige i, at kommunens ventetid på mange af kommunens tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel er for lang. En mindre andel er lidt (18 %) eller meget (8 %) uenige i, at ventetiden er for lang. Desuden er 13 % af de adspurgte PPR-ledere hverken enige eller uenige i udsagnet.

Figur 2.7 Oplevelse af, om ventetiden på mange af kommunens tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel er for lang

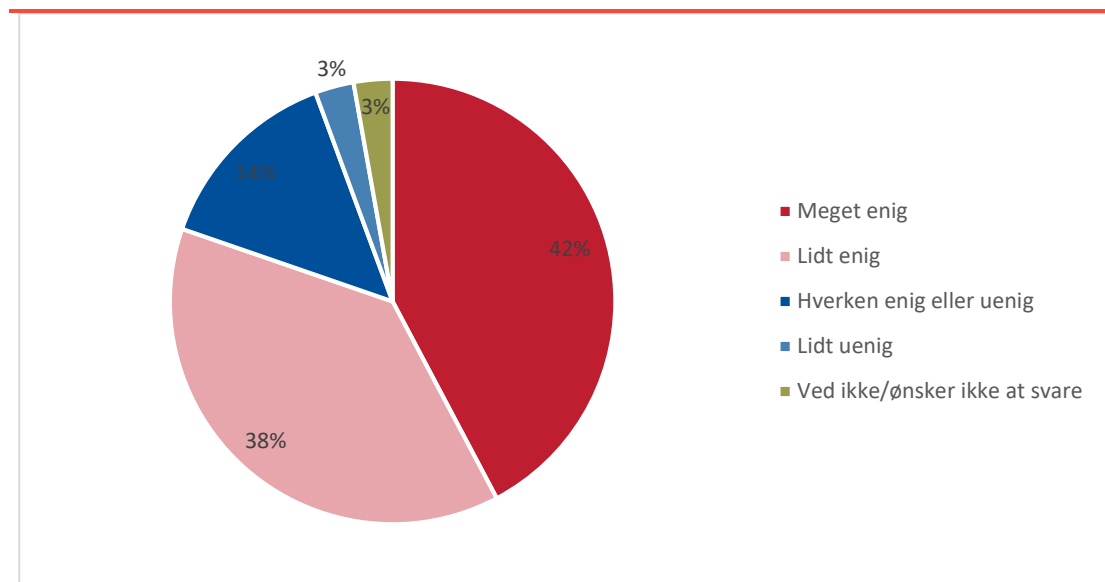
Anm.: Spørgsmål: "Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn om din kommunes tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel? – Ventetiden på mange af vores tilbud er for lang".

Note: n = 71.

Kilde: VIVEs spørgeskema til PPR-ledere.

PPR-ledere har i tidligere undersøgelser desuden peget på, at mangel på ressourcer kan være en barriere for implementering af indsatser til børn og unge i mistrivsel (Deloitte, Absolon & UCN 2020).

Figur 2.8 Oplevelse af, om PPR mangler ressourcer (tid, økonomi, personale)

Anm.: Spørgsmål: "Hvor enig/uenig er du i følgende udsagn om din kommunes tilbud til børn og unge i psykisk mistrivsel? – Vi mangler ressourcer (tid, økonomi, personale)".

Note: n = 71.

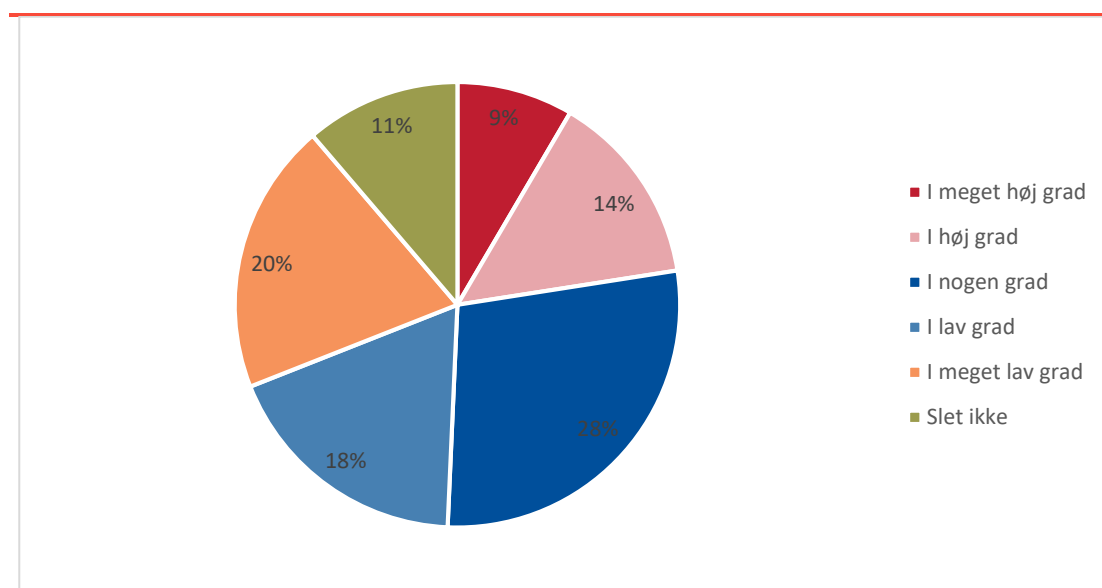
Kilde: VIVEs spørgeskema til PPR-ledere.

PPR-lederne er også i denne undersøgelse udpræget enige om, at PPR mangler ressourcer. Figur 2.8 viser således, at hovedparten af PPR-ledere er meget (42 %) eller lidt (38 %) enige i, at PPR mangler ressourcer. Desuden er blot 3 % af de adspurgte PPR-ledere lidt uenige i, at PPR mangler ressourcer, mens 14 % hverken er enige eller uenige i, at de mangler ressourcer.

Det er ikke af figuren muligt at udlede, om det er tid, økonomi, personale eller en kombination af flere ressourcer, som PPR mangler. Vi har imidlertid også spurgt PPR-lederne specifikt om, hvorvidt de oplever personalemæssige udfordringer i forhold til rekruttering og fastholdelse af fagligt kompetente PPR-psykologer.

Det fremgår af Figur 2.9, at det varierer, i hvilken grad PPR-lederne oplever rekrutteringsudfordringer. Knap halvdelen angiver, at de slet ikke (11 %), i lav (18 %) eller meget lav grad (20 %) har vanskeligt ved at rekruttere fagligt kompetente PPR-psykologer, mens 23 % oplever, at det i høj (14 %) eller meget høj grad (9 %) er tilfældet. Den største andel angiver, at de i nogen grad (28 %) har rekrutteringsudfordringer.

Figur 2.9 Oplevelse af rekrutteringsudfordringer i forhold til at rekruttere fagligt kompetente PPR-psykologer

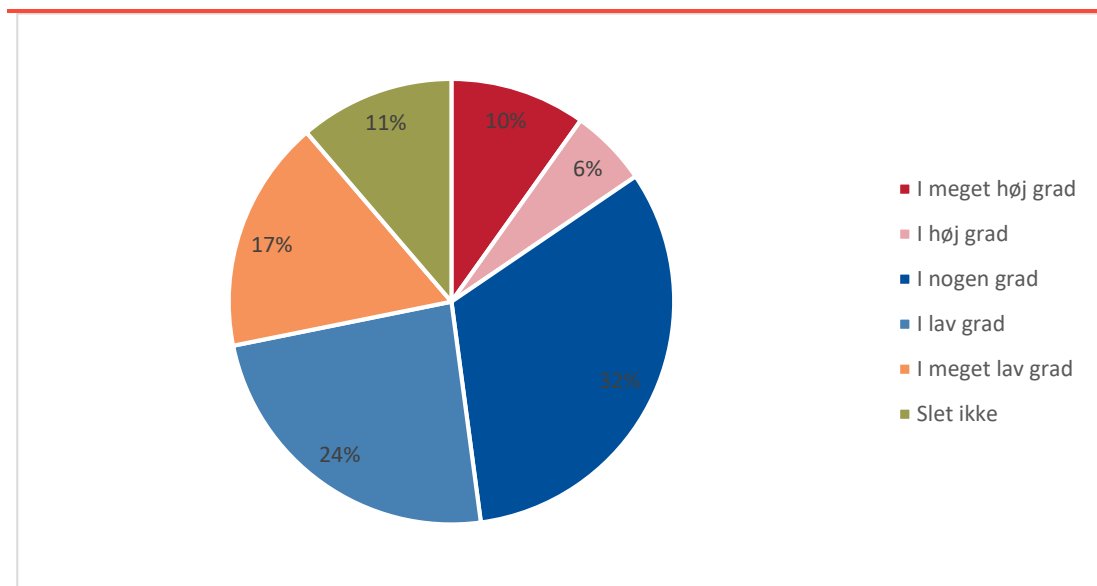
Anm.: Spm: "I hvilken grad oplever I følgende personalemæssige udfordringer i PPR? – Vi har vanskeligt ved at rekruttere fagligt kompetente PPR-psykologer".

Note: n = 71.

Kilde: VIVEs spørgeskema til PPR-ledere.

Vores fund er nogenlunde tilsvarende i forhold til PPR-ledernes oplevelse af, om de har vanskeligt ved at fastholde personale. Her tilkendegiver over halvdelen, at de slet ikke (11 %), i lav (24 %) eller meget lav grad (17 %) har vanskeligt ved at fastholde PPR-psykologer. Omvendt vurderer henholdsvis 10 % og 6 %, at det i meget høj eller høj grad er tilfældet, mens 32 % angiver, at de i nogen grad har vanskeligt ved at fastholde personale.

Figur 2.10 Oplevelse af udfordringer i forhold til at fastholde PPR-Psykologer

Anm.: Spm: " I hvilken grad oplever I følgende personalemæssige udfordringer i PPR? – Vi har vanskeligt ved at fastholde PPR-psykologer".

Note: n = 71

Kilde: VIVEs spørgeskema til PPR-ledere.

En statistisk analyse viser endvidere, at der er en sammenhæng mellem PPR-ledernes oplevelse af rekrutterings- og fastholdelsesudfordringer². Analysen viser mere præcist, at PPR-ledere, der vurderer, at de har vanskeligt ved at rekruttere fagligt kompetente PPR-psykologer, også oplever at have vanskeligt ved at fastholde PPR-psykologer. Det kan indikere, at det er de samme kommuner, som både oplever udfordringer med rekruttering og fastholdelse.

² Analysen indgår ikke i rapporten.

3 PPR i kommunerne

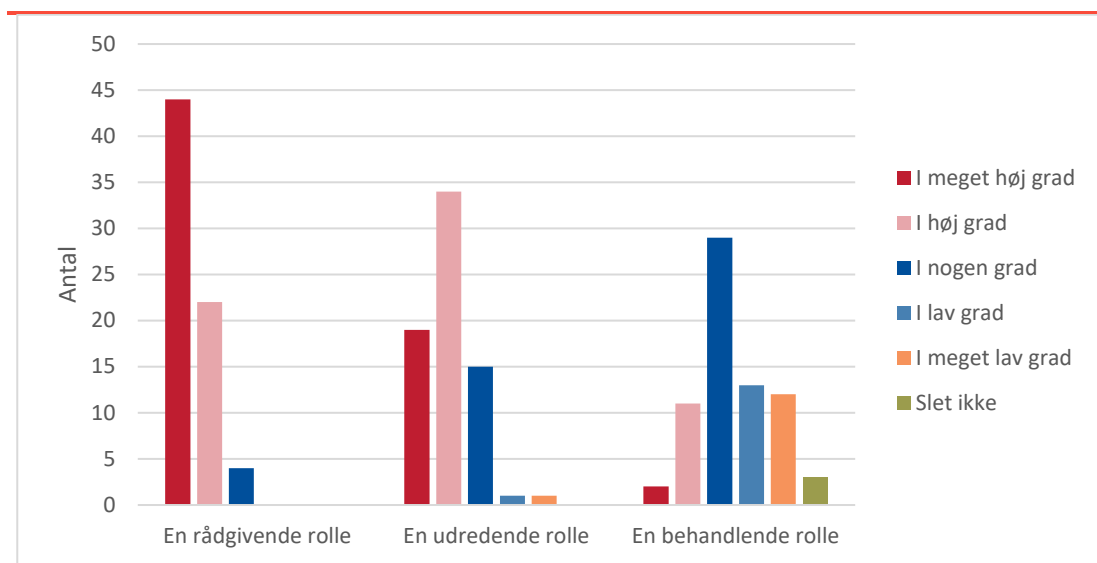
PPR spiller en vigtig rolle i kommunernes arbejde med børn og unge i psykisk mistrivsel (Børne- & Undervisningsministeriet 2020; Deloitte, Absolon & UCN 2020). Nedenfor ser vi nærmere på, hvilken konkret rolle PPR-lederne vurderer, at PPR har, samt hvordan de samarbejder med en række samarbejdsparter.

3.1 PPR's rolle i kommunerne

PPR kan spille forskellige roller i kommunerne og varetage både udredende, behandlende og rådgivende opgaver. I et "inklusionseftersyn" fra 2016 konkluderede ekspertgruppen, at PPR har en særlig nøglerolle i forhold til at understøtte skolernes omstilling til øget inklusion, og særligt PPR's rådgivende rolle har stor betydning for, hvorvidt PPR lykkes med at være et bindeled til resten af kommunen (MBUL, 2016: 177). Desuden viser en undersøgelse fra 2015, at mange kommuner har gennemført ændringer i PPR's rolle mod flere rådgivende arbejdsopgaver (Baviskar et al. 2015).

PPR-lederne vurderer også, at PPR rolle primært er rådgivende (jf. Figur 3.1).

Figur 3.1 Oplevelse af PPR's rolle i kommunen

Anm.: Spørgsmål: "Hvor enig/uenig er du i, at PPR har følgende roller i din kommune?".

Note: n = 70.

Kilde: VIVEs spørgeskema til PPR-ledere.

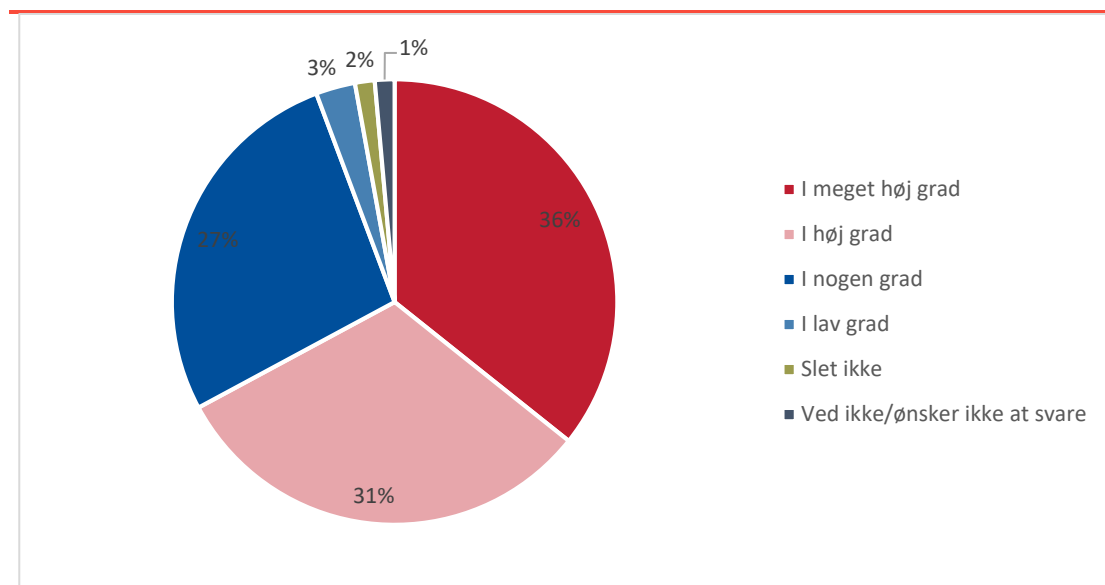
Hovedparten af PPR-lederne angiver således, at PPR i meget høj (44 ledere) eller i høj grad (22 ledere) har en rådgivende rolle i kommunen. 19 ledere vurderer, at PPR i meget høj grad har en udredende rolle i kommunen, mens 34 ledere oplever, at PPR i høj grad har en udredende rolle. Blot 2 PPR-ledere vurderer, at PPR i meget høj grad har en behandlende rolle, mens 11 ledere oplever, at PPR har en behandlende rolle i kommunen. Få eller ingen af de adspurgte PPR-ledere vurderer, at PPR i lav grad eller meget lav grad har en rådgivende eller udredende rolle. Der er imidlertid 25 ledere, der oplever, at PPR

i lav grad (13 ledere) eller meget lav grad (12 ledere) har en behandlende rolle i kommunen.

Resultatet peger i samme retning som en Epinion undersøgelse fra 2016. Her vurderer ca. 70 % af PPR-lederne, at de *rådgivende* opgaver udgjorde mindre end 50 %, mens ca. 76 % af PPR-lederne angiver, at de *udredende* opgaver udgjorde mindre end 50 % af opgaverne, og ca. 25 % vurderede, at udredende opgaver udgjorde mere end 50 % af opgaverne (Epinion, 2016; 183).³

Det fremgår imidlertid af Figur 3.2, at PPR-lederne er generelt enige om, at det i meget høj (36 %) eller i høj grad (31 %) ville hjælpe børn og unge i psykisk mistrivsel, hvis PPR havde en mere aktiv rolle i behandlingen. 27 % af de adspurgte PPR-ledere oplever, at det i nogen grad ville hjælpe, hvis PPR havde en mere aktiv rolle. Blot 3 % vurderer, at det i lav grad ville hjælpe, mens 2 % oplever, at det slet ikke ville hjælpe, hvis PPR havde en mere aktiv rolle i behandlingen, hvis der fulgte flere ressourcer med.

Figur 3.2 Oplevelse af, om det vil hjælpe børn og unge i psykisk mistrivsel, hvis PPR havde en mere aktiv rolle i behandlingen, hvis der fulgte ressourcer med

Anm.: Spørgsmål: "I hvilken grad vurderer du, at det ville hjælpe børn og unge i psykisk mistrivsel, hvis PPR havde en mere aktiv rolle i behandlingen (hvis der fulgte ressourcer med)".

Note: n = 70.

Kilde: VIVEs spørgeskema til PPR-ledere.

3.2 PPR's samarbejde med andre aktører om børn og unge i psykisk mistrivsel

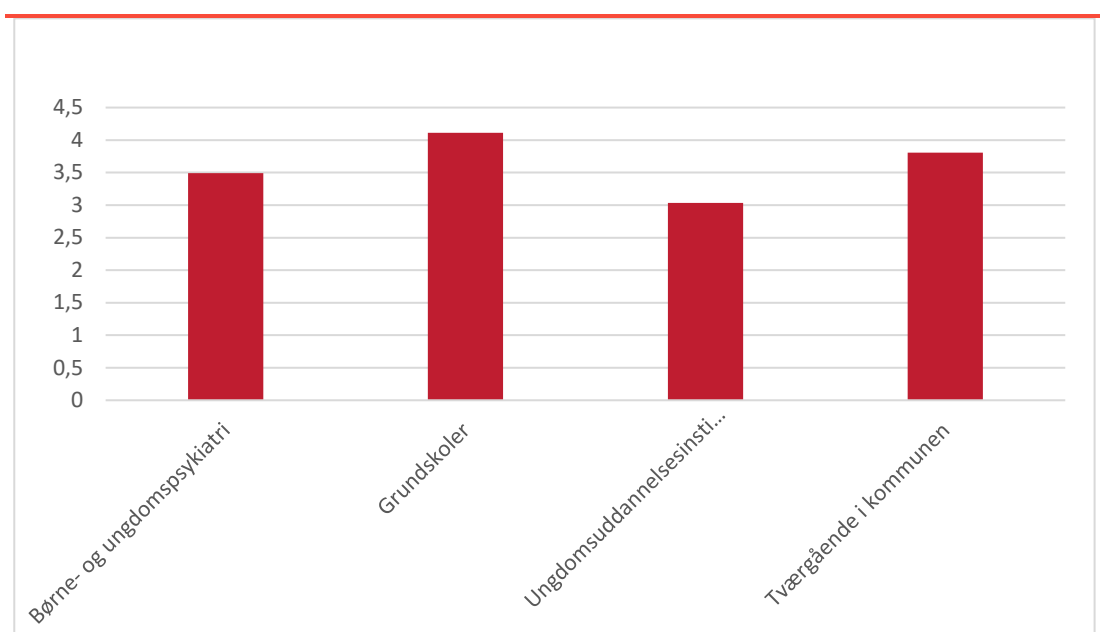
Et tværfagligt og helhedsorienteret samarbejde omkring børn og unge i mistrivsel kan potentielt styrke indsatsen over for børn og unge i mistrivsel (Børne- og Undervisningsministeriet 2020). I forbindelse med et inklusionseftersyn fandt ekspertgruppen imidlertid, at kommunerne ikke havde et tilstrækkeligt velfungerende samarbejde på tværs af kommunernes forvaltninger. Særligt var det oplevelsen af samarbejdet mellem social-,

³ Det bør tilføjes, at der blot indgår 40 PPR-ledere i undersøgelsen.

børne- og ungeforvaltningen, der mange steder blev oplevet som en udfordring. Udfordringerne kom blandt andet til udtryk i forhold til den forebyggende og foregribende indsats samt specifikt i forhold til børn, der har særlige behov i form af alvorlige psykiske problemer, hvor et tæt samarbejde mellem skole- og socialområdet kan være afgørende (MBUL, 2016; 139).

Det fremgår af Figur 3.3, at PPR-lederne i undersøgelsen i gennemsnit oplever at have det bedste samarbejde med grundskolerne (4,1), mens de oplever, at have det næstbedste samarbejde tværgående i kommunen (3,8). De adspurgte PPR-ledere oplever at have et relativt mindre godt samarbejde med ungdomsuddannelsesinstitutioner (3,0) samt med børne- og ungdomspsykiatrien (3,5).

Figur 3.3 Oplevelse af PPR's samarbejde (gennemsnitsscore)

Anm.: Spørgsmål: "Hvordan vil du beskrive PPR's samarbejde med følgende instanser i din kommune i forhold til at hjælpe børn og unge i psykisk mistrivsel?".

Note: n = 70.

Kilde: VIVEs spørgeskema til PPR-ledere.

Vi har undersøgt, om der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem PPR-ledernes vurdering af, om PPR har en behandlende rolle og deres oplevelse af, at samarbejdet med Børne- og ungdomspsykiatrien er godt. Det er ikke tilfældet⁴.

⁴ Analysen er ikke vist.

Litteratur

- Baviskar, S.; Dyssegaard, C. B.; Egelund, N. & Montgomery, C. (2015) Dokumentationsprojektet: Kommunernes omstilling til øget inklusion. DPU, Aarhus Universitet SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- Børne- og Socialministeriet (2017). *Socialpolitisk redegørelse 2017*. København: Børne- og Socialministeriet
- Børne- & Undervisningsministeriet (2020). *Faglige anbefalinger vedr. udvikling og implementering af lettere behandlingstilbud i PPR*, København
- Børns Vilkår & Trygfonden (2021) *Selvskade. Et fysisk udtryk for psykisk mistrivsel blandt børn og unge*. Børns vilkår & Trygfonden
- Deloitte, Absolon & UCN (2020). *Undersøgelse af kommunernes pædagogisk psykologiske rådgivning (PPR)*
- Due, P., F. Diderichsen, C. Meilstrup, M. Nordentoft, O. Obel & A. Sandbæk (2014). *Børn og unges mentale helbred. Forekomst af psykiske symptomer og lidelser og mulige forebyggelsesindsatser*. København: Vidensråd for Forebyggelse.
- Epinion (2016): "Surveys om omstillingen til inklusion", Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling.
- Jeppesen P, Obel C, Lund L, Madsen KB, Nielsen L, Nordentoft M. (2020) *Mental sundhed og sygdom hos børn og unge i alderen 10-24 år – forekomst, fordeling og forebyggelsesmuligheder*. København: Vidensråd for Forebyggelse, 2020: 1-359.
- MBUL (2016). *Af rapportering af inklusionseftersynet. Den samlede af rapportering*. Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling 2016
- Ottosen, M. H., Berger, N. P. & Lindeberg, N. H. (2018). *Forebyggende indsatser til unge i psykisk mistrivsel En vidensoversigt VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd*. VIVE Rapport
- Ottosen, M. H., Andreasen, A. G., Dahl, K. M., Hestbæk, A-D., Lausten, M., & Rayce, S. L. B. (2018). *Børn og Unge i Danmark – Velfærd og trivsel 2018*. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. VIVE Rapport
- Ottosen, M.H. & C.J. Montgomery (2016). "Unge med depressive symptomer". I: Thomsen, J.P. (red.): *Unge i Danmark – 18 år og på vej til voksenlivet. Årgang 95 – Forløbsundersøgelsen af børn født i 1995* (SFI 16:18): København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

VIVÉ

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD